

**Teksten nedenfor er hentet fra St.prp.nr. 75 (2003-2004).
Supplering av Verneplan for vassdrag.**

Tilråding fra Olje- og energidepartementet av 11. juni 2004, godkjent i statsråd samme dag.

161/1, 161/2, 161/3 Beiarelva u/Arstadåga (V.nr. 161.Z)

Fylke:	Nordland
Kommune:	Beiarn, Rana, Skjerstad, Saltdal, Gildeskål, Meløy
Nedbørfelt:	863,7 km ²
Urørt natur:	67 %
SP-kategori/gruppe:	-
Nasjonale laksevassdrag:	-

Beiarelva munner ut innerst i Beiarfjorden. Nedbørfeltet, som spenner fra fjell opp i over 1600 moh. til kysten, drenerer Beiardalen med tilhørende store sidevassdrag. Landskapet er preget av store kontraster mellom høye snø- og isdekte fjell i sør og vest, roligere fjell i øst. Geologisk har nedbørfeltet et stort mangfold både med hensyn til berggrunnen, avsetninger og aktive prosesser. Store faglige verdier er knyttet til karstlandskapet i Beiarn. Den varierte geologien har gitt grunnlag for svært mangfoldig og til dels sjelden biologi. Elva er en storlakselv, og blant de tre beste lakseelvne i Nordland. Vassdraget har meget gode oppvekstområder for laks, sjørret og sjørøye. Særlig gjelder dette sideelver som Store Gjeddåga og Tollåga. Den rike berggrunnen gir en del svært interessante naturtyper samt sjeldne planter og dyr. Totalt sett er det store biologiske verdier i Beiarelvas nedbørfelt.

Nedbørfeltet omfatter ca. 120 000 daa produktivt skogareal og ca. 12 000 daa dyrket mark. Graden av inngrep varierer fra helt urørte områder inne i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark til regulerte industriområder i Beiardalen. Store deler av de østlige sidevassdragene ligger innenfor nasjonalparken. Tollåga (233 km²), Store Gjeddåga (41,3 km²) og Tverråga (54,8 km²) er alle sidevassdrag som i ulik grad ligger innenfor nasjonalparken. Det er disse områdene som i størst grad utgjør den delen av Beiarvassdraget som er uten tekniske inngrep. Selve Beiarelva er forholdsvis sterkt påvirket av vannkraftutbygging og et takrennesystem i fjellområdene i sørvest fører vann over i Storglommagasinet. Nedbørfeltet er mye brukt i friluftssammenheng. Ramskjellvatnet i Store Gjeddåga er et attraktivt hytteområde inn mot nasjonalparken. Tollåurda nederst i Tollådalen har stor opplevelsesverdi. Tollådalen og Tverrådalen er viktige innfallsporter til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Det er svært store kulturminneinteresser langs vassdraget. Mange av disse er knyttet til spor etter samisk bosetting. For reindriften danner Beiarelva en naturlig grense mellom ulike årtidsbeiter. Tollådalen er et viktig kalvingsområde.

Styringsgruppens vurdering: Store verdier er knyttet til biologisk og geologisk mangfold. Vassdraget spenner over store høydegradier fra fjord til høyfjell. I sør og øst grenser feltet til, og er delvis overlappende med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, og 67 % av nedbørfeltet ligger mer enn 1 km fra inngrep. Landskapet har store kontraster, og feltet er attraktivt i friluftssammenheng. Store verdier er knyttet til kulturminneinteresser, samiske interesser og landbruk. Hovedvassdraget er berørt av kraftutbygging i såpass stor grad at styringsgruppen ikke foreslår at vassdraget vernes i sin helhet. Det er imidlertid styringsgruppens vurdering at både Store Gjeddåga og Tollåga bør tas inn i verneplanen. Disse sidevassdragene er i ulik grad omfattet av vern etter naturvernloven, og vern vil ivareta helhetsverdier knyttet til vassdragene og verneområdene.

Høringsuttalelsene og NVEs vurdering og anbefaling.

Beiarn kommune går imot vern av sidevassdragene Store Gjeddåga og Tollåga og viser bl.a. til manglende dokumentasjon av verneverdiene i disse vassdragene. Nordland fylkeskommune går imot vern, mens fylkesmannen i Nordland går inn for vern av Tverråga i tillegg til de to sidevassdragene som er foreslått. Salten Regionråd går imot vern av sidevassdragene og slutter seg til uttalelsen fra kommunen. Statskog har interesser i at det blir etablert minikraftverk i Tollåga. Samarbeidsrådet for Naturvernsaker går inn for vern av de foreslåtte sidevassdragene og ønsker også vern av Tverråga. Reindriftsforvaltningen mener reindriftinteressene må vektlegges sterkt i verne vurderingen og understreker betydningen av Tollåga. Salten Friluftsråd går inn for vern av vassdraget. Direktoratet for naturforvaltning går inn for vern av hele vassdraget. Fiskeridirektoratet viser til at det er kultiveringsinteresser knyttet til vassdraget.

Utbygging av vassdraget etter tidligere gitt konsesjon er ikke lenger aktuelt. NVE legger vekt på dette forholdet, men anser ikke dette som et forhold som tilsier at vassdraget må tas inn i verneplanen. Styringsgruppen har foreslått vern av to av de tre sidevassdragene som inngikk i Beiarutbyggingen. Det er ikke begrunnet hvorfor det tredje vassdraget Tverråga ikke er foreslått vernet.

NVE er enig med styringsgruppen i at hele Beiarvassdraget ikke er egnet for vern med utgangspunkt i at den allerede er mye berørt av kraftutbygging.

Det er til tross for den gjennomførte utbyggingen meget store verneverdier i Beiarvassdraget vurdert under ett. NVE er enig i at den foreliggende dokumentasjon for sidevassdragene kunne ha vært mer utførlig, men at det likevel er vesentlige verneverdier knyttet til landskap, kulturminner, biologisk mangfold, reindriftsinteresser og øvrige samiske interesser. Tverråga, som ikke er foreslått vernet, har et større urørt preg enn de delene av Store Gjeddåga og Tollåga som ikke er vernet etter naturvernloven.

NVE anbefaler vern av Store Gjeddåga og Tollåga, og anbefaler at også Tverråga blir omfattet av vernet.

Departementshøringen og departementets tilråding.

Nordland fylkeskommune, Landsammenslutninga av vasskraftkommuner og Minikraftlaget Beiarn går mot vern av vassdraget. Beiarn kommune er mot et samlet vern av Store Gjeddåga, Tollåga og Tverråga, men kan godta vern av Tverråga under forutsetning av at Tollåga ikke vernes.

Fylkesmannen i Nordland går inn for vern av vassdraget.

Departementet tilrår at Store Gjeddåga, Tollåga og Tverråga tas inn i verneplanen.